

به نام یزدان پاک

همه سوال های

دکترای تخصصی (Ph.D)

عربی

۱۴۰۵

گردآورندگان
گروه مولفین پردازش

فهرست مطالب

۷	پیش گفتار.....
	آزمون دکترای زبان و ادبیات عربی ۱۴۰۵
۱۱	ترجمه متون.....
۱۳	پاسخ نامه ترجمه متون.....
۲۰	درسنامه مروری ترجمه متون.....
۲۲	تعرب متون.....
۲۴	پاسخ نامه تعرب متون.....
۳۰	درسنامه مروری تعرب متون.....
۳۲	صرف و نحو.....
۳۴	پاسخ نامه صرف و نحو.....
۴۷	درسنامه مروری صرف و نحو.....
۵۱	علوم بلاغی.....
۵۳	پاسخ نامه علوم بلاغی.....
۶۱	درسنامه مروری علوم بلاغی.....
۶۵	تاریخ ادبیات عربی.....
۶۸	پاسخ نامه تاریخ ادبیات عربی.....
۸۳	درسنامه مروری تاریخ ادبیات عربی.....
۹۰	درک و فهم متون ادبی (قدیم و جدید).....
۹۵	پاسخ نامه درک و فهم متون ادبی (قدیم و جدید).....
۱۱۲	درسنامه مروری درک و فهم متون ادبی (قدیم و جدید).....
۱۲۵	منابع.....

جدول ۱. جدول جامع توزیع فراوانی موضوعی سؤالات آزمون دکترای زبان و ادبیات عربی (۱۴۰۰ تا ۱۴۰۵)
توضیح ساختاری:

حوزه اصلی / مبحث فرعی	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۵	مجموع سؤالات	درصد فراوانی (از ۵۲٪)
۱. ترجمه و تعریب متون								
۱.۱ ترجمه عربی به فارسی (مطبوعات، سیاسی، معاصر)	۵	۶	۵	۶	۵	۷	۳۴	۶.۵۴٪
۱.۲ تعریب فارسی به عربی (اصطلاحات حقوقی، دیپلماتیک و رسانه‌ای)	۳	۲	۳	۲	۳	۴	۱۷	۳.۲۷٪
۱.۳ ترجمه ادبی، تطبیقی و نظریه‌های ترجمه (فرهنگ‌محور، مؤلف‌محور)	۲	۲	۲	۲	۲	۴	۱۴	۲.۶۹٪
جمع حوزه ترجمه و تعریب	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۵	۶۵	۱۲.۵۰٪
۲. صرف و نحو کاربردی								
۲.۱ اعراب و تحلیل صرفی متون ترکیبی (افعال قلوب، شبه‌فعل، نواسخ)	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۲۸	۵.۳۸٪
۲.۲ صرف (ابواب، اوزان، جموع مکسر، اعلال، ادغام و تصغیر/نسبت)	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۲۹	۵.۵۸٪
۲.۳ نحو (جملات شرطیه، جواب طلب، تنازع، اشتغال، معرب و مبنی)	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۳۰	۵.۷۷٪
۲.۴ معانی حروف و ادوات، و دلالت‌های معنایی ساختارهای نحوی	۵	۵	۵	۴	۴	۵	۲۸	۵.۳۸٪
جمع حوزه صرف و نحو	۲۰	۲۰	۲۰	۱۸	۱۸	۱۹	۱۱۵	۲۲.۱۲٪

حوزه اصلی / مبحث فرعی	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۵	مجموع سؤالات	درصد فراوانی (از ۵۲۰)
۳. علوم بلاغی و عروض								
۳.۱ علم معانی (اغراض ثانویه خبر و انشاء، احوال مسند و مسندالیه، قصر/حصر)	۴	۴	۴	۵	۵	۵	۲۷	۵.۱۹٪
۳.۲ علم بیان (تشبیه تمثیل/ضمنی، استعاره تصریح/مکنیه/مطلقه، کنایه)	۳	۳	۳	۳	۴	۴	۲۰	۳.۸۵٪
۳.۳ علم بدیع (صنایع معنوی و لفظی: تفریق، جمع، توریه، طباق، جناس)	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۹	۱.۷۳٪
۳.۴ علم عروض و قافیه (تقطیع، اوزان کامل، وافر، طویل، زحافات و عیوب)	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۶	۱.۱۵٪
جمع حوزه بلاغت و عروض	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۱	۱۱	۶۲	۱۱.۹۲٪
۴. تاریخ ادبیات و نقد ادبی								
۴.۱ ادبیات ادوار قدیم (جاهلی، اموی، عباسی، اندلس و عصر انحطاط)	۱۰	۱۰	۶	۸	۸	۶	۴۸	۹.۲۳٪
۴.۲ ادبیات دوره معاصر و رنسانس (شعر تفعیل، مدارس احیاء، دیوان، آپولو)	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۲۶	۵.۰۰٪
۴.۳ ادبیات تطبیقی (مکاتب فرانسوی/آمریکایی، روابط ادبی عربی و فارسی)	۵	۵	۲	۲	۲	۲	۱۸	۳.۴۶٪
۴.۴ مکاتب نقد قدیم و جدید (فرمالیسم، ساختارگرایی، تفکیک، روان‌شناختی)	۱۰	۱۰	۵	۴	۴	۵	۳۸	۷.۳۱٪

حوزه اصلی / مبحث فرعی	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۵	مجموع سؤالات	درصد فراوانی (از ۵۲۰)
جمع حوزه تاریخ ادبیات و نقد	۳۰	۳۰	۱۷	۱۸	۱۸	۱۷	۱۳۰	۲۵.۰۰٪
۵. درک و فهم متون قدیم و جدید								
۵.۱ متون دینی و بلاغی کهن (قرآن کریم و نهج البلاغه)	۱۰	۱۰	۶	۶	۶	۵	۴۳	۸.۲۷٪
۵.۲ نصوص شعر کلاسیک (جاهلی، معلقات، عباسی، متنبی، ابوفراس)	۱۰	۱۰	۹	۹	۹	۹	۵۶	۱۰.۷۷٪
۵.۳ نصوص شعر و نثر معاصر (سیاب، ادونیس، کتب نقد و مقالات فکری)	۱۰	۱۰	۸	۹	۸	۴	۴۹	۹.۴۲٪
جمع حوزه درک و فهم متون	۳۰	۳۰	۲۳	۲۴	۲۳	۱۸	۱۴۸	۲۸.۴۶٪
مجموع کل سؤالات سال	۱۰۰	۱۰۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۵۲۰	۱۰۰٪

گزارش تحلیلی و توصیه‌های راهبردی داوطلبان

۱. تحلیل روندها

- رشد چشمگیر ترجمه رسانه‌ای و نظریه‌های ترجمه: در سه سال اخیر (به‌ویژه آزمون‌های ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵)، طراحان از ترجمه صرف عبارات سنتی فاصله گرفته و به سمت واژگان هم‌آیند (*Collocations*)، ترمینولوژی اقتصاد سیاسی، رسانه‌ای و مفاهیم نوین ترجمه‌شناسی (نظیر ترجمه مؤلف‌محور و عناصر فرهنگی شعر جاهلی) حرکت کرده‌اند.
- تثبیت درک مطلب ترکیبی: در حوزه درک متون، سؤالات دیگر متکی به لغت‌شناسی ساده نیستند؛ بلکه تحلیل زیبایی‌شناسی، جهان‌بینی شاعر، و خوانش‌های بینامتنی متون (قرآن، نهج البلاغه و اشعار متنبی و معاصر) شاکله اصلی دفترچه را تشکیل می‌دهند.
- تمرکز نقد ادبی بر مکاتب مدرن درون‌متنی: نقد سنتی جای خود را به تفکیک مکاتب فرمالیسم، ساختارگرایی، شالوده شکنی (*Deconstruction*) و نقد روان‌شناختی داده است.

۲. معرفی مباحث کلیدی و اولویت‌های آزمون

- حوزه متون و شعر کلاسیک (۲۸.۴۶٪): درک نصوص معلقات، سیفیات متنبی، اشعار حبسیه ابوفراس و نثر نهج البلاغه همواره بالاترین ضریب تولید تست را به خود اختصاص داده است.

- تاریخ ادبیات و مکاتب نقد (۲۵.۰۰٪): شناخت اُعلام ادب، جریان‌شناسی نقائض اموی، مکتب صنع و طبع جاهلی، و نظریه پردازان نقد معاصر (نظیر عقاد، طه حسین، دریدا و باختین) قطعی‌ترین سؤالات هر دوره را می‌سازند.
- صرف و نحو ساختاری (۲۲.۱۲٪): سؤالات اعراب‌گذاری ترکیبی (به‌خصوص تشخیص افعال دو مفعولی، شروط صله و عائذ، و انواع واو و حتی) هسته ثابت بخش دستور هستند.

۳. توصیه‌های راهبردی برای داوطلبان

- مطالعه واژگان تخصصی معاصر: به‌جای حفظ صرف لغات فرهنگ‌های لغت کهن، مطالعه روزنامه‌ها و رسانه‌های معتبر جهان عرب برای تسلط بر اصطلاحات سیاسی، اقتصادی و دیپلماتیک در اولویت قرار گیرد.
- تحلیل متن‌محور متون کلاسیک: خواندن تحلیلی دیوان متنبی، شروح معلقات و خطب نهج‌البلاغه با تمرکز بر استخراج تصاویر بیانی (استعاره‌های تمثیلی و کنایات)، مهارت پاسخ‌گویی به بخش درک مطلب را به حداکثر می‌رساند.
- تثبیت فرمول‌های رد گزینه در نحو و بلاغت: یادگیری کلیدواژه‌های تقابل (مانند امتناع لولا بر سر فعل، یا تضاد جمله اسمیه با حدوث زمانی) امکان رد سریع گزینه‌ها را در کمتر از ۳۰ ثانیه فراهم می‌سازد.

مقدمه تحلیلی و راهبردی بر روند ۶ ساله آزمون‌های دکترای تخصصی زبان و ادبیات عربی (۱۴۰۰ تا ۱۴۰۵)

آزمون ورودی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) زبان و ادبیات عربی در گذر از سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۵، از یک آزمون سنتی «حافظه‌محور» و متکی بر قواعد و تعاریف انتزاعی، به سمت یک آزمون کاملاً «تحلیلی، بافت‌محور، نظریه‌بنیان و دلالت‌شناختی» دگردیسی یافته است. بررسی دقیق داده‌های آزمون‌های شش سال اخیر نشان می‌دهد که طراحان به دنبال سنجش اجتهاد زبانی و قدرت نقد و استنباط علمی داوطلب هستند.

این مقدمه با تکیه بر تحلیل شش دوره سوالات و کلیدهای تشریحی آزمون‌های سراسری و کتاب جامع پردازش، نقشه راه و قطب‌نمای مطالعاتی داوطلبان را در چهار محور بنیادین ترسیم می‌کند.

۱. دگرگونی رویکردها و چرخش‌های پارادایمی در سرفصل‌های آزمون

درس / حوزه	رویکرد در دوره‌های گذشته (۱۴۰۰ - ۱۴۰۱)	رویکرد نوین و تثبیت‌شده (۱۴۰۲ - ۱۴۰۵)
ترجمه و تعریب	سنجش ادبیات کلاسیک، ضرب‌المثل‌ها و واژه‌به‌واژه	تسلط بر لغت‌الصحافه، متون تخصصی مالی/سایبری، کالوکیشن‌ها و نظریات ترجمه
صرف و نحو	جدول اعراب و نقش‌های صلب گرامری	نحو دلالت‌شناختی، ساختارهای معنایی، تله‌های اعلال/ادغام و احکام حذف
علوم بلاغی	صنایع بدیعی خشک و آرایه‌های مفرد	زیبایی‌شناسی ترکیبی (تشبیه تمثیل، استعاره مرکب)، تقابل‌های معنایی و اغراض انشایی
تاریخ ادبیات	سال‌شمار زندگی ادبا و فهرست آثار	جریان‌شناسی تطبیقی، بستر ایدئولوژیک و دادوستدهای فرهنگی فارسی-عربی
نقد ادبی	کلیات کلاسیسیسم و رمانتیسم	حاکمیت نقد پساساختاری، فرمالیسم، نظریه دریافت، شالوده‌شکنی و تحلیل روان‌شناختی
درک متون	ترجمه تحت‌اللفظی و معنای واژگان عبارات	کشف لایه‌های زیرین متن، استخراج جهان‌بینی نویسنده و خوانش ساختاری

۲. مباحث همواره پرتکرار و کانون‌های طلایی نمره‌ساز (ثوابت ۶ ساله)

بررسی آماری و محتوایی ۵۲۰ سوال نشان می‌دهد که برخی از مباحث تحت هیچ شرایطی از گردونه سوالات حذف نمی‌شوند و پایه‌های ثابت آزمون را شکل می‌دهند:

۱. در صرف و نحو:

○ **اعراب و تحلیل صرفی متون ترکیبی:** همواره ۴ تا ۵ سوال اول نحو، به متون قرآنی یا ابیات متقدم اختصاص دارد و در آن تقابل «مغرب و مبنی»، «مفرد و مصدر مؤول»، و ابواب اعلال به چالش کشیده می‌شود.

○ **احکام حذف عائد و صدر صله:** شروط جواز و امتناع حذف ضمیر عائد در صله موصول.

○ افعال دومفعولی و قلوب: تشخیص دقیق مفعول دوم از «حال».

○ ساختار «کفی» و منصوبات مبهم: تفکیک مفعول، فاعل مصدر مؤول و تمیز نسبت.

۲. در بلاغت:

○ اسلوب قصر با «إنما»: تشخیص موضع دقیق «مقصود علیه» (جزء مؤخر) و تمایز قصر صفت بر موصوف از قصر موصوف بر صفت در زبان مقصد.

○ تشبیه تمثیل در برابر تشبیه مفرد: ابیاتی با صحنه‌های پویا و دراماتیک (به‌ویژه ابیات توصیف رزم و طبیعت).

○ تفکیک بحور کامل و وافر: تشخیص هجاهای سه‌گانه ابتدای مصرع بر اساس زحافات اضمار و عصب.

۳. در ترجمه و تعریب:

○ تله‌های شرطی امتناعیه («لو» در برابر «لولا»): ورود لولا بر سر اسم/مبتدا و ورود لو بر سر فعل.

○ قاعده منع تعریف مضاف («غیر»): خطای ساختاری اصطلاح نادرست «الغیر مساواة» در برابر «غیر المساواة».

۳. توصیه‌های استراتژیک برای موفقیت داوطلبان

۱. ارتقای مطالعات فراتر از متون کهن (بین‌رشته‌ای شدن): مطالعه صرف کتب سنتی نظیر *معنی‌اللبیب* یا *تاریخ‌الادب حنا الفاخوری* کافی نیست؛ داوطلب دکتری باید واژه‌نامه‌های اقتصادی-سیاسی معاصر، اصطلاحات بازار سرمایه و ژورنالیسم عربی را در برنامه مطالعاتی روزانه بگنجانند.

۲. تجهیز به جعبه‌ابزار نقد ادبی نوین: مسلط شدن بر اصطلاحات تخصصی نقد مدرن مانند *افق انتظار* / *افق التوقع*، *مرگ مؤلف*، *واسازی/تقویض* / *التفکیک*، *عدول/انحراف زبانی* / *الانزیاح* و خودبستگی متن ضروری است.

۳. تسلط بر سرعت پردازش و تکنیک‌های رد گزینه: همان‌طور که در دفترچه‌های اخیر مشهود است، تست‌های تعریب و تحلیل متن دارای گزینه‌های طولانی و شبیه‌به‌هم هستند. رسیدن به تسلط نیازمند آموزش تکنیک‌هایی همچون «اسکن کلمات کلیدی» و «شناسایی تضادهای بنیادین» است تا پاسخ در کمتر از ۳۰ ثانیه معین شود.

پیش‌گفتار

به نام یگانه آفرینش‌گر سخن و اندیشه

آزمون ورودی دوره دکتری تخصصی (Ph.D) زبان و ادبیات عربی، نقطه تلاقی جامعیت علمی، بینش زبانی و توانایی استنباط اجتهادی پژوهشگران این رشته است. در سال‌های اخیر و به ویژه در گذر از آزمون‌های دوره‌های پیشین تا سال ۱۴۰۵، رویکرد سنجش علمی در این مقطع تحصیلی دستخوش دگرگونی‌های بنیادین شده است؛ سنجه‌هایی که زمانی بر حفظ تعاریف مجرد، جداول گرامری صلب و ضبط داده‌های سال‌شمارانه استوار بودند، اکنون جای خود را به تحلیل بافت‌محور متن، کشف لایه‌های زیرین معنایی، تطبیق‌های زیبایی‌شناختی و نقد نظریه‌بنیان داده‌اند.

کتاب حاضر، حاصل پژوهش، استخراج داده‌ها و تنظیم سازمان‌یافته گروه مؤلفین «انتشارات پردازش» است که با هدف پاسخ به نیاز بنیادین جامعه دانشگاهی و ارائه یک نقشه راه استراتژیک و بی‌نیازکننده تدوین یافته است. این اثر با تجمیع سؤالات آزمون دکتری تخصصی عربی سال ۱۴۰۵ به عنوان کانون نهایی ارزیابی و استناد به داده‌های مستخرج از دوره‌های متوالی اخیر، تلاشی روشمند برای پیوند میان «آموزش مفاهیم مرجع» و «مهارت‌های کاربردی و تحلیلی آزمون» به شمار می‌رود.

روش کار و اصول تدوین اثر

فرآیند تألیف و شکل‌گیری ساختار این کتاب بر پایه پنج اصل بنیادین استوار گردیده است:

۱. **تفکیک و طبقه‌بندی موضوعی:** سؤالات آزمون به جای ارائه پراکنده، در شش فصل تخصصی شامل: «ترجمه متون»، «تعریب متون»، «صرف و نحو»، «علوم بلاغی (معانی، بیان، بدیع و عروض)»، «تاریخ ادبیات عربی» و «درک و فهم متون ادبی قدیم و جدید» دسته‌بندی شده‌اند تا روند تمرکز و ارزیابی موضوعی برای داوطلب فراهم گردد.

۲. **پاسخ‌نامه‌های چندبعدی و تشریحی:** در ذیل هر سؤال، تحلیل جامع در پنج لایه مجزا ارائه شده است:

- **موضوع سؤال:** تبیین هدف طراح و مفهوم علمی مورد پرسش.
- **پاسخ تشریحی و علمی:** استدلال بر چرایی صحت گزینه مورد نظر بر مبنای قواعد دستوری و متون مرجع.
- **کالبدشکافی و ابطال سایر گزینه‌ها:** بررسی دقیق ریشه‌ها و تله‌های پنهان در هر یک از گزینه‌های انحرافی.
- **کادرهای مقایسه‌ای و جمع‌بندی:** خلاصه فشرده تقابل‌های دستوری و واژگانی در قالب جداول کاربردی.
- **راهکارهای تست‌زنی سرعتی:** شگردهای رد گزینه با اسکن نشانه‌ها و تضادهای بنیادین در کسری از دقیقه.

۳. **درسنامه‌های مروری و استراتژیک:** پس از پاسخ‌نامه هر بخش، یک درسنامه جامع تحلیلی گنجانده شده است. این درسنامه‌ها به جای تکرار کسالت‌بار قواعد پایه، بر «چالش‌ها، الگوهای پرتکرار، ظرایف دلالت‌شناختی و خطاهای رایج داوطلبان» تمرکز دارند تا آموخته‌ها را در چارچوب الگوهای ترکیبی کنکور سامان دهند.

۴. **تحلیل داده‌بنیاد روندها:** ارائه جدول جامع توزیع فراوانی موضوعی سؤالات بر مبنای تحلیل شش دوره آزمون (۱۴۰۰ تا ۱۴۰۵)، تصویری دقیق از وزن هر مبحث در سهم کل ۵۲۰ سؤال و دگرگونی رویکردهای طراحان در اختیار پژوهشگر می‌گذارد.

۵. **رویکرد مرحله‌ای و مصاحبه‌محور:** با توجه به این که موفقیت در آزمون کتبی دکتری تنها نیمی از مسیر پذیرش است، در جای جای پاسخ‌ها بخش‌هایی با عنوان «ایده برای مصاحبه دکتری» تعبیه شده است تا داوطلب از هم‌اکنون با ترمینولوژی آکادمیک، استدلال‌های میان‌رشته‌ای و شیوه دفاع علمی در برابر استادان مصاحبه‌کننده آشنا گردد.

کالبدشکافی ساختار و جزئیات محتوایی کتاب

محتوای اثر در فصول شش‌گانه خود تمام نیازهای علمی و تحلیلی متقاضی را دربر می‌گیرد:

- **فصل اول: ترجمه متون (عربی به فارسی):** این بخش با تمرکز بر متون مطبوعاتی و رسمی، شیوه‌های معادل‌یابی در اصطلاحات اقتصادی، امنیتی و بازار سرمایه (نظیر عملیات پیش‌دستانه برای «عملیة استباقیة»، شرکت‌های بورسی برای «الشركات المدرجة» و رانت اطلاعاتی برای «المعلومات غیر المتکافئة») را همراه با تکنیک تبدیل ساختارهای فعلی به اسمی و مدیریت قیده‌های شرطی و استثنایی بررسی می‌کند.
- **فصل دوم: تعریب متون (فارسی به عربی):** فرآیند انتقال مفاهیم اداری، سیاسی و استراتژیک با واکاوی هم‌آیندی‌های استاندارد (Collocations) و خطاهای ساختاری فاحش (مانند تقابل دستوری «لو» و «لولا»، احکام حصر و استدراک، و خطای آوردن الفولام بر سر مضاف کلمه «غیر») تبیین شده و روش‌های ترجمه فرهنگی و مؤلف‌محور متون کلاسیک آموزش داده می‌شود.
- **فصل سوم: صرف و نحو کاربردی:** پوشش‌دهنده پیچیده‌ترین پرسش‌های دستوری از جمله اعراب جملات شرطیه، ساختار اعرابی فعل «کفی» و منصوبات پیرامون آن، کارکردهای ضمیر فصل، تمایز مفعول دوم افعال قلوب از حال، ظرایف اضافه لفظی، احکام حذف عائد و صدر صله در موصولات، و تفکیک معنایی انواع «واو» و «حتی» در بافت کلام.
- **فصل چهارم: علوم بلاغی و عروض:** تحلیل کاربردی سه شاخه معانی، بیان و بدیع؛ شامل رمزگشایی از اغراض ثانویه اسالیب انشا (امر و استفهام توبیخی و تحقیری)، احوال مسندآلیه، اسلوب حصر با «إنما»، تمایز تشبیه تمثیل از تشبیه مفرد، طبقه‌بندی استعاره‌های مطلقه و تبعیه، کنایات بافت‌محور حماسی و رثایی، صنایع تفریق و جمع در بدیع، و کلیدهای شنیداری تقطیع هجایی در بحور کامل و وافر.
- **فصل پنجم: تاریخ ادبیات و مکاتب نقد:** بررسی تطور تاریخی از مکاتب شعری جاهلی (طبع و صنعت، پدیده حولیات) و نبردهای ادبی اموی (مثلث نقائض: جریر، اخطل و فرزدق) تا دگرگونی‌های نثر فنی عباسی، ادبیات اندلس (ابن حزم) و دوره انحطاط؛ در کنار جریان‌شناسی شعر معاصر (رمانتیسیم خلیل مطران، شعر تفعیله)، مبانی ادبیات تطبیقی میان فارسی و عربی، و صورت‌بندی نظری مکاتب نقد نوین (فرمالیسم، ساختارگرایی، تفکیک دریدا، نظریه دریافت و نقد روان‌شناختی).
- **فصل ششم: درک و فهم متون ادبی قدیم و جدید:** کاربست عملی مبانی تحلیلی در خوانش متون قرآنی، عهدنامه‌ها و خطب نهج‌البلاغه، شاهکارهای نثر کلاسیک جاحظ و شروح ادبی، در کنار قصاید جریان‌ساز معاصر (بدر شاکر السیاب، ادونیس، محمد مهدی الجواهری و ابراهیم ناجی) و خوانش متون نظریه‌پردازان نقد معاصر.

سخن پایانی

مجموعه حاضر فراتر از یک گردآوری آزمونی، اثر منسجمی است که با تکیه بر استانداردهای نشر آکادمیک و بهره‌گیری از مستندات رسمی طراحان سنجش کشور سازمان یافته است. امید است این اثر بتواند تصویری شفاف از افق پیش‌رو به داوطلبان، مدرسان و پژوهشگران عرضه کرده و مسیر دستیابی به کرسی‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های کشور را هموار، روشن و هدفمند سازد.

آزمون دکترای زبان و ادبیات عربی ۱۴۰۵

ترجمه متون

عَيْنُ الْأَصْحِّ وَالْأَنْسَبُ لِلْجَوَابِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجُمَةِ (١-٧):

۱. «أعلنت الحكومة في إطار برنامجها الإصلاحي الطَّموح، عن إرساء مجلسٍ للأمن السيبراني يُكَلِّفُ بوضعِ أطرٍ تنظيميةٍ تعزِّزُ صمودَ البنى التحتية الوطنية أمام الهجمات الإلكترونية المتصاعدة.»

(١) دولت اعلام نمود که با توجه به حملات سایبری روزافزون و در چارچوب برنامه اصلاحی هدفمند خود، دست به تأسیس شورای حفاظت از فضای مجازی زد، که وظیفه وضع چارچوب‌های قانونمندان در جهت تقویت زیرساخت‌های ملی را برعهده دارد.
(٢) دولت اعلام کرد که در چارچوب برنامه اصلاحی بلندپروازانه خود، شورای امنیت فضای مجازی را تأسیس کرد که مأمور است چارچوب‌های قانونی وضع کند، تا مقاومت زیرساخت‌های ملی در برابر حملات سایبری فزاینده، استحکام یابد.
(٣) دولت با اعلام تأسیس شورای امنیت سایبری در چارچوب برنامه اصلاحی جاه‌طلبانه خود، خط‌مشی قانونی‌ای جهت تقویت زیرساخت‌های ملی معین نمود، تا بدین شکل بتواند در برابر حملات سایبری که روز به روز در حال افزایش است، مقاومت کند.
(٤) دولت در راستای سیاست‌های اصلاحی خود و با هدف تقویت زیرساخت‌های ملی در جهت مقابله با حملات سایبری، مجلس امنیت سایبری‌ای را تأسیس کرد که وظیفه‌اش وضع قوانین در چارچوب توسعه زیرساخت‌های ملی در مقابل حملات مجازی فزاینده می‌باشد.

۲. «نَقَذَتِ الْقُوَاتُ الْمَشْتَرَكَةُ فِي الْمُنْطَقَةِ عَمَلِيَّةً اسْتِبْاقِيَّةً فِي عَمَقِ الْأَرْضِ الْحُدُودِيَّةِ اسْتِهْدَفَتْ شَبَكَةَ لِتَهْرِيْبِ الْأَسْلَحَةِ، وَ اسْفَرَتْ عَنْ ضَبْطِ كَمِيَّاتٍ كَبِيرَةٍ مِنَ الذَّخَائِرِ وَ الْمَرْكَبَاتِ الْمَهْرَبَةِ»:

(١) ستاد مشترک در منطقه، عملیات پیش‌دستانه‌ای را در عمق اراضی مرزی اجرا کردند که در پی آن شبکه قاچاق سلاح را مورد هدف قرار دادند که منجر به ضبط مقدار زیادی مهمات و وسایل نقلیه قاچاق شد.
(٢) نیروهای مشترک منطقه‌ای دست به عملیات پیش‌دستانه‌ای در مناطق مرزی زدند که هدفش مبارزه با شبکه خرید و فروش سلاح بود، در این عملیات از تعداد زیادی مهمات و خودروهای قاچاق پرده‌برداری شد.
(٣) عملیات انجام‌شده در عمق اراضی مرزی توسط نیروهای ستاد مشترک نه تنها شامل ضبط مهمات و وسایل نقلیه قاچاق شد، بلکه این امر، تأثیر عملی عملیات پیش‌دستانه بر کاهش قاچاق سلاح را به نمایش می‌گذارد.
(٤) نیروهای مشترک در منطقه با انجام عملیات غیرقابل پیش‌بینی سعی در منهدم ساختن شبکه قاچاق سلاح داشتند و با انجام این عملیات در عمق گذرگاه‌های مرزی توانستند به مقدار زیادی از مهمات و وسایل نقلیه قاچاق دست پیدا کنند.

۳. «وَفَقًّا لِلتَّقْرِيرِ السَّنَوِيِّ لِلسِّيَاسَةِ الْمَالِيَّةِ، يُجْوزُ لِلْبَنْكِ الْمَرْكَزِيِّ تَعْدِيلَ سَعْرِ الْفَائِدَةِ الْأَسَاسِيِّ إِذَا ظَهَرَتْ مُؤَشِّرَاتُ تَضَخُّمِيَّةٍ تَتَجَاوَزُ النِّطاقَ الْمُسْتَهْدَفَ شَرِيطَةً أَلَا يُوَدَّى هَذَا التَّعْدِيلُ إِلَى إِرْبَاكِ الْأَسْوَاقِ أَوْ الْإِضْرَارِ بِالاسْتِقْرَارِ النِّقْدِيِّ.»

(١) براساس گزارش سالانه سیاست مالی، بانک مرکزی تنها در صورتی می‌تواند نرخ بهره را تغییر دهد که تورم شدید رخ دهد و بازارها دچار نوسان شوند و بانک‌ها با توجه به حفظ ثبات بازار و عدم آشفتگی می‌توانند نرخ بهره را اصلاح کنند.
(٢) براساس گزارش سالانه سیاست مالی، بانک مرکزی با توجه به نشانه‌های تورم می‌تواند نرخ بهره را بالا ببرد و این مورد بستگی به عدم ایجاد بی‌نظمی در بازارها و از بین بردن ثبات دارد، تا بانک‌ها بتوانند مناسب با محدوده هدف اقدام کنند.
(٣) طبق گزارش سالانه سیاست مالی، بانک مرکزی مجاز است در صورت بروز نشانه‌های تورمی فراتر از دامنه هدف و به شرط آنکه این اقدام باعث آشفتگی بازارها با آسیب به ثبات پولی نشود، نرخ پایه بهره را تعدیل کند.
(٤) مطابق گزارش سالیانه سیاست مالی، بانک مرکزی می‌تواند اگر علائم تورمی محدود ظاهر شد، نرخ بهره پایه را با توجه به شرایط بازار و ثبات اقتصادی موجود در جامعه افزایش دهد.

۴. «أشار تقرير أمني إلى ازدياد الطائرات المسيّرة الصغيرة في عمليات البحث عن المخدرات على امتداد الحدود المائيّة، ما استوجب تعزيز آليات المراقبة وتقوية التعاون الدولي في مجال تنفيذ القانون.»

(۱) یک گزارش امنیتی، استفاده از پهبادهای کوچک در امتداد مرز دریایی را نشان داد که در عملیات یافتن مواد مخدر شرکت داشته‌اند. همچنین این گزارش بر تقویت سازوکارهای تعقیب و افزایش همکاری‌های بین‌المللی در اجرای قانون تأکید داشت.

(۲) براساس یک گزارش امنیتی، به‌کارگیری پهبادها در عملیات جست‌وجوی مواد مخدر در امتداد مرزهای آبی تصاعدی بوده، که این امر مستلزم مکانیسم‌های نظارتی با هدف افزایش همکاری‌های بین‌المللی در جهت اجرای قانون می‌باشد.

(۳) لزوم تقویت مکانیسم نظارت و توسعه همکاری بین‌المللی در زمینه اجرای قانون، گزارش امنیتی مبنی بر به‌کارگیری پهبادهای کوچک در عملیات دریایی و جهت کشف و ردیابی مواد مخدر مورد تأکید قرار گرفت.

(۴) با اشاره گزارشی امنیتی مبنی بر افزایش به‌کارگیری پهبادهای کوچک در عملیات کشف مواد مخدر در طول مرزهای آبی، تحکیم سازوکارهای نظارت و تقویت همکاری بین‌المللی در زمینه اجرای قانون ضروری است.

۵. «تنصّ اللوائح التنظيميّة لأسواق الأوراق الماليّة على ضرورة إفصاح الشركات المدرجة عن أيّ تغيّر جوهريّ في بياناتها الماليّة قد يؤثّر على قرارات المستثمرين، بهدف تعزيز الشفافيّة و منع تداول المعلومات غير المتكافئة.»

(۱) آیین‌نامه‌های بازار سرمایه تصریح می‌کنند که شرکت‌های بورسی باید هر تغییر اساسی در داده‌های مالی خود را که بر تصمیمات سرمایه‌گذاران اثر دارد، به‌منظور تقویت شفافیت و جلوگیری از گردش رانت اطلاعاتی آشکار کنند.

(۲) قوانین رسمی بازار سرمایه تأکید می‌کنند که شرکت‌های بورسی می‌بایست تغییرات مالی را تنها در پایان دوره گزارش دهند، تا انتشار اطلاعات، منظم بماند و سردرگمی سرمایه‌گذاران کاهش یابد.

(۳) مقررات بازار اوراق بهادار توضیح می‌دهد که شرکت‌های بورسی می‌توانند اطلاعات مالی را در صورت تمایل اعلام کنند، مشروط بر اینکه این اقدام باعث سردرگمی سرمایه‌گذاران نشود.

(۴) مقررات اوراق بهادار بیان می‌کند که شرکت‌های بورسی باید هر تغییر محدود در گزارش‌های مالی خود را اعلام کنند، تا از بروز تبعیض اطلاعاتی و کاهش شفافیت جلوگیری شود.

۶. «ما كان لهذه المبادرة أن تحقّق هذا القبول الواسع لولا أنّها نُبعت من حاجة ملحة و روعيت في صياغتها دقائق العلوم الإنسانية.»

(۱) این ابتکار آن قبول عام را محقق نمی‌ساخت مگر آنکه از نیاز فوری نشأت گرفته و در صورت‌بندی آن، نکات دقیق علوم انسانی در نظر گرفته شده باشد.

(۲) این ابتکار نمی‌توانست آن قبول گسترده را محقق کند اگر چه از نیازی فوری سرچشمه گرفته بود و در نگارش آن، دقائق علوم انسانی رعایت شده بود.

(۳) برای این ابتکار ممکن نبود این پذیرش گسترده را تحقق بخشد، اگر از یک ضرورت ناشی نمی‌شد و در تنظیم آن، نظرات علوم انسانی ملاحظه نمی‌شد.

(۴) این اقدام هرگز این پذیرش همگانی را به‌دست نمی‌آورد مگر اینکه از نیازی مبرم برخاسته باشد و در تدوین آن، ظرافت‌های علوم انسانی مورد توجه قرار گرفته باشد.

۷. «أكد البنك المركزي أنّ إطلاق منصّة تمويل رقميّة سيّتيح للشركات الصّغيرة و المتوسّطة الوصول إلى خطوط ائتمان مرنة و يخفّض تكاليف الاقتراض، و هو ما يعدّ خطوة محوريّة في تنمية الاقتصاد الرقمي الوطني.»

(۱) بانک مرکزی با تأکید بر آغاز به کار پلتفرم تأمین مالی اعلام کرد که این اقدام به شرکت‌های کوچک و متوسط این امکان را می‌دهد که به خطوط سپرده‌های متغیر دسترسی داشته باشند و هزینه‌های وام را کاهش دهند و بدین صورت گامی محوری در رشد اقتصاد دیجیتال مالی برداشته باشند.

(۲) بانک مرکزی تأکید کرد با آغاز به کار پلتفرم تأمین مالی دیجیتال، شاهد دسترسی شرکت‌ها و بنگاه‌ها به سرمایه‌های انعطاف‌پذیر هستیم که هزینه‌های وام گرفتن برای آن‌ها را کاهش می‌دهد و این امر گامی کلیدی در توسعه اقتصاد دیجیتال ملی به‌حساب می‌آید.

(۳) بانک مرکزی تأکید کرد که راه‌اندازی پلتفرم تأمین سرمایه دیجیتال، دسترسی شرکت‌های کوچک و متوسط را به خطوط اعتباری انعطاف‌پذیر ممکن خواهد ساخت و هزینه‌های وام را کاهش می‌دهد، و این گامی کلیدی در توسعه اقتصاد دیجیتال ملی به‌شمار می‌آید.

(۴) بانک مرکزی تأکید داشت که راه‌اندازی سکوی سرمایه‌گذاری دیجیتال، به شرکت‌های کوچک و متوسط این اجازه را می‌دهد که سرمایه خود را بیمه کنند که این باعث کاهش هزینه وام می‌شود و بانک مرکزی این اقدام را گامی موفق در رشد اقتصاد دیجیتال می‌داند.

موضوع سوال این سؤال بر مهارت داوطلب در معادل‌یابی دقیق صفات و مضاف‌الیه‌ها (مانند الطموح و المتصاعدة)، تشخیص جایگاه صحیح قیود و عبارات جار و مجرور در جمله (فی إطار برنامه‌ها الإصلاحي) و همچنین ترجمه صحیح فعل مجهول و صله (يُكَلِّفُ ب) متمرکز است. طراح با جابه‌جا کردن ارکان جمله و استفاده از معادل‌های غیردقیق در گزینه‌ها، دقت نحوی و واژگانی داوطلب را می‌سنجد.

پاسخ تشریحی گزینه دوم دقیق‌ترین و وفادارترین ترجمه به متن مبدأ است. در این گزینه، فعل «أعلنت» به درستی به عنوان فعل اصلی (اعلام کرد) ترجمه شده است. عبارت «فی إطار برنامجها الإصلاحي الطموح» با معادل دقیق «در چارچوب برنامه اصلاحی بلندپروازانه خود» برگردانده شده است (واژه الطموح به معنای بلندپروازانه یا جاه‌طلبانه است). فعل مجهول «يُكَلِّفُ بوضع» به شکل صحیح «مأمور است [که] وضع کند» ترجمه شده و ساختار «تعزز صمود...» با برگردان «تا مقاومت... استحکام یابد» به خوبی نقش غایت و نتیجه را در فارسی ایفا می‌کند. واژه «المتصاعدة» نیز دقیقاً معادل «فزاینده» قرار داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها در گزینه اول، واژه «الطموح» به اشتباه «هدفمند» ترجمه شده است؛ همچنین عبارت «با توجه به حملات سایبری روزافزون» از انتهای جمله عربی کنده شده و بی‌دلیل به ابتدای جمله فارسی منتقل شده است که ساختار نحوی را به هم ریخته است. در گزینه سوم، فعل اصلی «أعلنت» به اشتباه به صورت قید (با اعلام تأسیس...) درآمده و فعل جدیدی (معین نمود) به جمله اضافه شده که در متن اصلی (به این شکل) وجود ندارد. در گزینه چهارم، واژه «برنامج» (برنامه) به «سیاست‌ها» ترجمه شده و کلمه «صمود» (مقاومت/ایستادگی) به اشتباه «توسعه» برگردانده شده است که خطای فاحش واژگانی است.

راه حل تستی با یک نگاه سریع به صفت «الطموح» (بلندپروازانه/جاه‌طلبانه) گزینه‌های ۱ و ۴ که از واژگان «هدفمند» و «سیاست‌های اصلاحی» استفاده کرده‌اند به راحتی حذف می‌شوند. سپس با بررسی فعل اصلی جمله یعنی «أعلنت» (اعلام کرد)، گزینه ۳ که آن را تبدیل به قید (با اعلام...) کرده است، رد می‌شود. در نتیجه، تنها با بررسی جایگاه فعل اصلی و یک صفت، می‌توانستید در کمتر از ۲۰ ثانیه به گزینه ۲ برسید.

کادرهای جمع‌بندی

واژه/عبارت عربی	معادل دقیق فارسی	معادل‌های انحرافی طراح (غلط)
الطُّمُوح	بلندپروازانه / جاه‌طلبانه	هدفمند
بَرنامَج	برنامه	سیاست‌ها
صُّمُود	مقاومت / ایستادگی / پایداری	توسعه
يُكَلِّفُ بِـ	مأمور است (به) / مکلف است	وظیفه‌اش وضع قوانین در چارچوب...

نکات تکمیلی و ایده برای مصاحبه دکتري استفاده از مصدر (إرساء) به جای فعل در ساختارهای خبری و رسمی عربی معاصر بسیار رایج است که در ترجمه فارسی روان، معمولاً به صورت فعل (تأسیس کرد / راه‌اندازی کرد) ترجمه می‌شود تا از ثقل متن کاسته شود. این تکنیک «تبدیل اسم به فعل» یکی از شگردهای مهم در ترجمه متون رسانه‌ای و سیاسی است. ایده برای مصاحبه: برای تسلط بر ترجمه متون مطبوعاتی و سیاسی و درک ظرایف تبدیل ساختارهای اسمی به فعلی، مراجعه به کتب مرجع «فن ترجمه» (بخش ترجمه متون معاصر) بسیار راهگشا خواهد بود. اشاره به تکنیک‌های ترجمه متون ژورنالیسم عربی (لغة الصحافة) در جلسه مصاحبه می‌تواند نشان‌دهنده اشراف کامل شما بر عربی معاصر و کاربردی باشد.

۲. گزینه ۱)

موضوع سوال تمرکز اصلی طراح در این سؤال بر سنجش دایره واژگان تخصصی و مطبوعاتی (مانند استباقیة، تهريب، أسفرت عن ضبط) و همچنین وفاداری به ساختار جملات فعلیه متوالی (استهدفت... وأسفرت) است. هدف، تشخیص ترجمه آزاد و توصیفی از ترجمه دقیق و ساختارمند است.

پاسخ تشریحی گزینه اول با وجود اندکی تسامح در ترجمه «القوات المشتركة» به «ستاد مشترک» (که در ادبیات نظامی و خبری فارسی رایج است)، وفادارترین و دقیق‌ترین ساختار را دارد. واژه تخصصی «استباقیة» دقیقاً به «پیش‌دستانه» ترجمه شده است. «الأراضی» معادل «اراضی» و کلمه کلیدی «تهريب» دقیقاً به «قاچاق» برگردانده شده است. همچنین توالی افعال در عبارت «وأسفرت عن ضبط...» با حفظ پیوستگی مفهومی به صورت «که منجر به ضبط... شد» ترجمه گردیده که کاملاً صحیح و روان است.

بررسی سایر گزینه ها در گزینه دوم، واژه «تهريب» (قاچاق) به اشتباه «خرید و فروش» (بیع و شراء) ترجمه شده است؛ همچنین فعل «أسفرت عن ضبط» (منجر به ضبط شد) به عبارت کاملاً نامرتبط «پرده‌برداری شد» (أزیح الستار عن) تغییر یافته است. در گزینه سوم، ساختار نحوی متن مبدأ به طور کامل دگرگون شده و عبارت اضافی «نه تنها... بلکه...» به همراه مفاهیم خارج از متنی نظیر «تأثیر عملی...» به نمایش می‌گذارد؛ به جمله افزوده شده که خطای فاحش ترجمه‌ای است. در گزینه چهارم، صفت تخصصی «استباقیة» (پیش‌دستانه) به نادرستی «غیر قابل پیش‌بینی» (غیر متوقعة) ترجمه شده و واژه «الأراضی» (اراضی/مناطق) به «گذرگاه‌ها» (معابر) برگردانده شده است که معنای جمله را مخدوش می‌کند.

راه حل تستی با اسکن سریع واژه کلیدی «استباقیة»، گزینه چهارم (غیر قابل پیش‌بینی) بلافاصله حذف می‌شود. سپس با بررسی کلمه «تهريب»، گزینه دوم (خرید و فروش) نیز رد می‌شود. تفاوت فاحش طولانی بودن و ساختار عجیب گزینه سوم (استفاده از نه تنها... بلکه) نشان می‌دهد که مترجم دست به دخل و تصرف زده است؛ بنابراین تنها در ۱۵ ثانیه گزینه اول به عنوان پاسخ قطعی تثبیت می‌گردد.

کادریهای جمع‌بندی

واژه/عبارت عربی	معادل دقیق فارسی	معادل‌های انحرافی طراح (غلط)
استباقیة	پیش‌دستانه / پیشگیرانه	غیر قابل پیش‌بینی
تهريب	قاچاق	خرید و فروش
أسفرت عن ضبط	منجر به ضبط شد / در پی آن کشف شد	پرده‌برداری شد
الأراضی	اراضی / سرزمین‌ها	گذرگاه‌ها

نکات تکمیلی و ایده برای مصاحبه دکتری در لسان مطبوعات عربی، فعل «أسفر عن» (نقاب از چهره برداشتن / روشن کردن) همواره به معنای «منجر شدن به یک نتیجه خاص» به کار می‌رود و غالباً با حرف جر «عن» همراه است. تسلط بر افعال دو وجهی و حروف جر اختصاصی آن‌ها یکی از ارکان ترجمه حرفه‌ای متون رسانه‌ای است. **ایده برای مصاحبه:** برای ارتقای قدرت تحلیل در متون خبری و سیاسی، مطالعه کتاب‌های مرتبط با «زبان مطبوعات عربی» (لغة الصحافة العربية) به شدت توصیه می‌شود. بحث پیرامون تفاوت‌های معنایی واژگانی نظیر «استباقیة» (اقدام پیش‌دستانه برای خنثی‌سازی تهدید قطعی) و «وقائیة» (اقدام پیشگیرانه برای جلوگیری از تهدید احتمالی) می‌تواند در مصاحبه‌های علمی دکتری، تسلط زبان‌شناختی شما را به رخ بکشد.

۳. گزینه ۳

موضوع سوال تمرکز این سؤال بر درک متون تخصصی اقتصادی و مالی، دقت در ترجمه قیود شرطی و استثنایی (مانند شریطة ألا) و تمایز میان مفاهیم دقیق واژگانی (تعدیل در برابر افزایش) است. طراح با ایجاد تغییرات مفهومی در گزینه‌های نادرست، توانایی داوطلب در حفظ ساختار منطقی و مفهومی جملات مرکب و تخصصی را ارزیابی می‌کند.

پاسخ تشریحی گزینه سوم با ظرافت و دقت بی‌نظیری تمامی ارکان متن عربی را به فارسی برگردانده است. واژه «يجوز» دقیقاً به «مجاز است» ترجمه شده و «تعدیل» (که به معنای تغییر و متناسب‌سازی است و لزوماً معنای افزایش نمی‌دهد) عیناً «تعدیل کند» برگردانده شده است. عبارت «مؤشرات تضخمية تتجاوز النطاق المستهدف» به درستی معادل «نشانه‌های تورمی فراتر از دامنه هدف» قرار گرفته است. همچنین قید شرطی منفی «شریطة ألا یؤدی» با دقت کامل به «به شرط آنکه... نشود» ترجمه شده و واژگان تخصصی «إرباک» (آشفستگی) و «الاستقرار النقدي» (ثبات پولی) دقیقاً معادل‌یابی شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها در گزینه اول، مفهوم شرط به کلی دگرگون شده و عبارت «ألا یؤدی... إلی إرباک» (آشفستگی ایجاد نکند) به صورت یک نتیجه مثبت و غلط «بازارها دچار نوسان شوند» ترجمه شده است؛ ضمن اینکه کلمه «بانک‌ها» بی‌دلیل به متن افزوده شده است. در گزینه دوم، واژه «تعدیل» به اشتباه «بالا ببرد» ترجمه شده و ساختار شرطی پایانی به شدت گنگ و برعکس مفهوم اصلی (از بین بردن ثبات) برگردانده شده است. در گزینه چهارم، عبارت «تتجاوز النطاق» (فراتر از دامنه) به صورت متضاد آن یعنی «محدود» ترجمه شده و مجدداً فعل «تعدیل» به معنای «افزایش دهد» در نظر گرفته شده که خطای فاحش واژگانی در متون اقتصادی است.

راه حل تستی واژه کلیدی در این متن «تعدیل» است. در متون اقتصادی، تعدیل می‌تواند شامل افزایش یا کاهش باشد؛ لذا گزینه‌های ۲ و ۴ که از کلمات «بالا ببرد» و «افزایش دهد» استفاده کرده‌اند در همان نگاه اول رد می‌شوند. سپس با بررسی قید شرطی «شریطة ألا» (به شرط آنکه... نشود)، گزینه ۱ که مفهوم شرط منفی را به یک اتفاق حتمی و مثبت (بازارها دچار نوسان شوند) تغییر داده است، به سادگی حذف شده و گزینه ۳ به عنوان پاسخ قطعی تثبیت می‌گردد.

کادرهای جمع‌بندی

واژه/عبارت عربی	معادل دقیق فارسی	معادل‌های انحرافی طراح (غلط)
تعدیل	تعدیل / تغییر / متناسب‌سازی	بالا بردن / افزایش دادن
تتجاوز	فراتر می‌رود / عبور می‌کند	محدود
شریطة ألا	به شرط آنکه ... نشود	تنها در صورتی که... / بستگی دارد...
إرباک	آشفستگی / سردرگمی / اختلال	نوسان (به عنوان شرط ایجابی)

نکات تکمیلی و ایده برای مصاحبه دکتري در ترجمه متون اقتصادی و حقوقی، حفظ بار معنایی کلمات بسیار حیاتی است. واژگانی نظیر «السياسة المالية» (سیاست مالی - مرتبط با دولت) و «السياسة النقدية» (سیاست پولی - مرتبط با بانک مرکزی) مفاهیمی کاملاً متمایز در اقتصاد کلان هستند که مترجم باید به این ظرایف تسلط داشته باشد. **ایده برای مصاحبه:** یکی از چالش‌های ترجمه، برگردان متون تخصصی سازمان‌های بین‌المللی (مانند صندوق بین‌المللی پول یا بانک جهانی) است. آشنایی شما با ترمینولوژی اقتصادی عربی و بیان ظرافت‌های تفاوت میان «تعدیل» و «رفع/خفض» در جلسه مصاحبه، نشان از وسعت مطالعات شما در حوزه‌های فراتر از ادبیات محض و تسلط بر زبان کاربردی و بین‌رشته‌ای دارد.

۴. گزینه ۴

موضوع سوال این سؤال بر ارزیابی توانایی داوطلب در معادل‌یابی دقیق مصدرها (مانند ازدیاد، تعزیز، تقوية) و همچنین مدیریت ساختار نحوی جملات مرکب متمرکز است. چالش اصلی در این تست، ترجمه صحیح عبارت موصولی «ما استوجب» (امری که

ضروری ساخت / ایجاب کرد) و حفظ ارتباط علت و معلولی میان دو بخش جمله است که طراح با تغییر نقش کلمات در گزینه‌های نادرست، داوطلب را به چالش کشیده است.

پاسخ تشریحی گزینه چهارم موفق شده است با تغییر هوشمندانه ساختار فعلی عربی (اشار) به ساختار اسمی روان در فارسی (با اشاره...) پیوستگی متن را حفظ کند. واژه بسیار مهم «ازدیاد» دقیقاً به «افزایش» برگردانده شده است. عبارت «ما استوجب» که بیانگر نتیجه و لزوم یک اقدام است، به درستی با مفهوم «ضروری است» معادل‌سازی شده است. همچنین کلمات «تعزیز» و «تقویه» به ترتیب با معادل‌های دقیق «تحکیم» و «تقویت» ترجمه شده‌اند و عبارت «مجال تنفیذ القانون» عیناً به صورت «زمینه اجرای قانون» در متن مقصد نشسته است.

بررسی سایر گزینه‌ها در گزینه اول، کلمه کلیدی «ازدیاد» (افزایش) کاملاً از ترجمه جا افتاده است و فعل «استوجب» (ایجاب کرد/ضروری ساخت) به اشتباه به «تأکید داشت» ترجمه شده است؛ ضمن اینکه «المراقبة» (نظارت) به غلط «تعقیب» برگردانده شده است. در گزینه دوم، عبارت «اشار...» به اشتباه «بر اساس...» ترجمه شده و ساختار «ما استوجب تعزیز...» با نادیده گرفتن کلمه «تعزیز» (تقویت/تحکیم) به صورت ناقص «مستلزم مکانیسم‌های نظارتی» درآمده است. در گزینه سوم، ساختار نحوی متن مبدأ به طور کامل زیر و رو شده، جمله به حالت مجهول (مورد تأکید قرار گرفت) درآمده و مجدداً واژه حیاتی «ازدیاد» حذف شده است.

راه حل تستی کلید طلایی این تست، مصدر «ازدیاد» (افزایش) است. با یک بررسی سریع متوجه می‌شویم که گزینه‌های ۱ و ۳ این کلمه را کاملاً حذف کرده‌اند و تمرکز خود را صرفاً بر «استفاده/به‌کارگیری» گذاشته‌اند؛ در حالی که گزارش امنیتی بر «افزایش» این روند تأکید دارد. با حذف این دو گزینه، تفاوت گزینه ۲ و ۴ در ترجمه «تعزیز» (تقویت/تحکیم) نمایان می‌شود که گزینه ۲ آن را جا انداخته است؛ لذا گزینه ۴ در کسری از زمان انتخاب می‌شود.

کادرهای جمع‌بندی

واژه/عبارت عربی	معادل دقیق فارسی	معادل‌های انحرافی طراح (غلط)
ازدیاد	افزایش (رشد)	(حذف کامل در ترجمه)
ما استوجب	که ایجاب کرد / امری که ضروری ساخت	تأکید داشت
تعزیز	تحکیم / تقویت	(حذف در ترجمه)
المراقبة	نظارت / پایش	تعقیب

نکات تکمیلی و ایده برای مصاحبه دکتری تبدیل جملات فعلیه عربی (به‌ویژه افعالی نظیر اشار، آگد، أوضح) به ساختارهای قیدی یا اسمی در فارسی (با اشاره به، با تأکید بر، با توضیح اینکه) یکی از تکنیک‌های پیشرفته در مکتب ترجمه ارتباطی (Communicative Translation) است. این کار از بروز شکستگی و سگته در نشر فارسی جلوگیری می‌کند. **ایده برای مصاحبه:** در جلسه مصاحبه دکتری، طرح بحث پیرامون «بومی‌سازی ساختارهای نحوی در ترجمه مطبوعاتی» و اشاره به تغییر عامدانه فعل «اشار» به قید جهت تلطیف نشر فارسی، می‌تواند تسلط شما را بر نظریات مدرن ترجمه (نظیر نظریه یوجین نایدا در باب تعادل پویا) به اثبات برساند.

گزینه ۱. ۵.

موضوع سوال سؤال بر ترجمه متون تخصصی اقتصادی و بورس متمرکز است. چالش اصلی در این تست، معادل‌یابی دقیق اصطلاحات تخصصی نظیر «الشركات المدرجة» (شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس) و «تداول المعلومات غیر المتكافئة» (گردش اطلاعات نامتقارن/انت اطلاعاتی) و همچنین حفظ بار معنایی کلماتی چون «ضرورة» (الزام و اجبار) و «جوهری» (اساسی) است.